

Metodika pro výpočet částky přiměřeného zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení

- Výše uvedený název se sice vžil v praxi, avšak není přesný, neboť zadostiučinění se poskytuje za celkovou délku řízení bez ohledu na to, zda došlo k průtahům nebo nikoliv.
- Cílem Metodiky je v návaznosti na dříve stanovená kritéria^{1, 2} zajistit zohlednění všech skutečností a okolností, které mohou mít vliv na určení přiměřeného zadostiučinění za průtahy v řízení.
- Nárok na přiznání finanční kompenzace za celkovou délku řízení vyplývá ze zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti státu“), který novelou č. 160/2006 Sb. reagoval na potřebu začlenit do vnitrostátního právního řádu účinný mechanismus odškodnění účastníků řízení, jejichž délka je nepřiměřená a představuje tak porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy³.
- Přibližně od roku 2010 je věnována zvýšená pozornost této problematice rovněž na úrovni délky správních řízení, přičemž ještě neexistuje detailní ustálená judikatura k jednotlivým kritériím ovlivňujícím celkovou výši přiměřeného zadostiučinění, proto je třeba při přípravě stanoviska k uplatněnému nároku, ať již ve fázi předběžného uplatnění podle ustanovení § 14 zákona o odpovědnosti státu či v soudním řízení, přesně vylíčit jednotlivé skutečnosti a doplnit k nim konkrétní důkazy, pokud je to možné. Interpretaci těchto skutečností lze ponechat až na přípravu vlastního stanoviska.
- V první části Metodiky jsou z Manuálu¹ převzaty tabulky, které určují jednak tzv. základní částku přiměřeného zadostiučinění pro odškodnění vnitrostátními orgány v poměrech České republiky a druhá průměrnou procentuelní opravu základní částky dle kritérií naznačených v ustanovení § 31a odst. 3 zákona o odpovědnosti státu. Obě položky vycházejí z konstantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva.
- Druhá část se snaží formou jednoduchých otázek zjistit všechny skutečnosti, které mohou mít vliv na výši přiměřeného zadostiučinění v jednotlivých případech.
- Pro úplnost připomínáme, že tzv. základní částka je výše nemateriální újmy, která se ze zákona předpokládá, tedy žadatel/žalobce je povinen jí tvrdit, avšak nemusí jí prokazovat, naopak je (zřejmě) třeba tvrdit a prokazovat jednotlivé skutečnosti vedoucí k jejímu zvýšení či snížení.

---

¹ Manuál pro aplikaci zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění zákona č. 160/2006 Sb., na případy odškodňování průtahů v řízení, který sestavila Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva Ministerstva spravedlnosti.

² Sjednocující stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13.04.2011, sp.zn. Cpjn 206/2010.

Oba dokumenty shrnují ustálenou rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva a představují autoritativní výklad Evropské úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod, která je pro ČR závazná a má při aplikaci přednost před zákonem.

³ Č. 209/1992 Sb. - Evropská úmluva o ochraně lidských práva základních svobod, podepsaná 4. listopadu 1950 v Římě, pro Českou republiku je závazná od 18. března 1992.

První část – Základní částka a její opravy

Tabulka¹ pro stanovení základní částky:

<i>Celková délka řízení (v letech)</i>	<i>Základní částka (Kč)</i>
2 a méně	15 000
3	30 000
4	45 000
5	60 000
6	75 000
7	90 000
8	105 000
9	120 000
10	135 000
11	150 000
12	165 000
13	180 000
14	195 000
15	210 000
za každý další rok ⁸⁰	+ 15 000

Lze tedy konstatovat, že základní částka se spočítá je délka řízení v letech snižená o jedna, to celé krát 15.000,- Kč. Je třeba upozornit, že některé soudy „roční“ částku zvyšují až na 20.000,- Kč. Při stanovování základní částky v eurech se počítá s „roční“ částkou 600,- EUR.

Tabulka oprav¹:

<i>Snižení</i>	<i>+ (% ze základní částky)</i>	<i>++ (% ze základní částky)</i>
věc složitá ...	... do určité míry = – 20%	... velmi = – 40%
stěžovatel se na délce řízení podílel ...	... částečně = – 20%	... významně = – 40%
věc byla projednávána na ...	... 3 stupních = – 20%	... 4 stupních = – 40%
věc měla pro stěžovatele malý význam ⁸¹	až – 50%	

<i>Zvýšení</i>	<i>(% ze základní částky)</i>
věc byla banální	+ 20%
stěžovateli nelze nic vytknout, spíše naopak	+ 20%
věc byla projednávána na jednom stupni	+ 20%
věc měla pro stěžovatele velký význam	až + 50%

Část druhá – Kritéria pro stanovení výše oprav

Kritéria pro zvýšení či snížení základní částky lze rozdělit do čtyř kategorií, kterými jsou: a) celková složitost věci, b) podíl stěžovatele na délce řízení, c) počet stupňů, na nichž byla věc projednávána a d) význam věci pro stěžovatele. Po posouzení všech kritérií lze určit, zda daná kategorie vede ke snížení či naopak ke zvýšení základní částky. Je třeba mít na paměti, že zatímco ve fázi uplatnění nároku podle ustanovení § 14 zákona o odpovědnosti státu musí ministerstvo posoudit všechny okolnosti, tedy i ty, které vedou k možnému zvýšení základní částky, řízení před soudem má spornou povahu a je na žalobci, aby takové okolnosti tvrdil a prokázal. Naopak Ministerstvo musí do svých tvrzení zahrnout, a následně prokázat, všechna kritéria vedoucí k možnému snížení žalované částky.

Z výše uvedených důvodů by při posuzování, respektive přípravě procesní obrany, pomohlo mít kriticky a pečlivě zodpovězeny následující otázky s uvedením konkrétních informací:

Obecně:

- *Kdy a jakým úkonem bylo správní řízení zahájeno?*
- *Kdy a jakým úkonem se stal stěžovatel účastníkem řízení?*
- *Kdy a jakým úkonem bylo celé řízení ukončeno (vč. případných soudních sporů)?*
- *Uveďte přehled všech meritorních rozhodnutí v řízení (datum, orgán, čj. a stručný obsah)?*

a) celková složitost věci

- *Jak je předmětné řízení obvyklé u dotčeného právního orgánu, jak často se obdobná řízení vyskytují?*
- *Kolik mělo řízení celkově účastníků? Kolik je cca průměrný počet účastníků u obdobného řízení?*
- *Vyskytl se v řízení zahraniční prvek? Pokud ano, v jaké podobě? Bylo třeba přímo aplikovat právo cizího státu? Pokud ano, jakého? Doručovalo se do zahraničí? Prováděly se úkony na dožádání v zahraničí? –*
- *Bylo třeba nechat zhotovit znalecké posudky? Kolik jich v řízení bylo celkem (vč. posudků předložených účastníky)? Byly mezi nimi rozpory?*
- *Musel správní orgán zkoumat jako důkazy rovněž historické dokumenty, obsáhlou technickou dokumentaci apod.?*
- *Bylo v řízení spojeno více různých předmětů řízení? Pokud ano, jak spolu předměty řízení fakticky souvisely? Např. stavba kanalizace spojená s obnovou koryta vodního toku.*
- *Došlo v průběhu řízení ke změně skutkových poměrů (faktických okolností významných pro dané řízení)? Např. z občasný vodoteče se stal regulérní vodní tok.*
- *Bylo v řízení třeba vyvažovat větší množství protichůdných zájmů jednotlivých účastníků řízení?*
- *Byl v řízení uplatněn konkrétní veřejný zájem?*
- *Došlo k podstatné změně právních předpisů, které dopadají na řízení?*
- *Došlo ke změně nebo zrušení správního orgánu vedoucího řízení? -*

b) podíl stěžovatelů na délce řízení

- *Podával stěžovatel žádosti o prodloužení lhůty či nedodržel některou ze stanovených lhůt bez takové žádosti?*
- *Dostavil se stěžovatel ke všem jednáním a učinil ostatní potřebné úkony? Pokud ne, uveďte, zda se řádně omluvil z jednání apod.*
- *Uplatňoval stěžovatel v průběhu řízení nějaké účelné námitky? Pokud ano, kdy, jaké a s jakým výsledkem? – Je vhodné uvést kdy byla námitka podána, čeho se týkala, a kdy a jak byla vyřešena.*
- *Uplatňoval stěžovatel v průběhu řízení nějaké námitky obstrukční povahy? Z čeho lze dovodit jejich obstrukční povahu? – Za takové námitky lze považovat např. uplatnění námítky podjatosti proti celému správnímu orgánu, uplatnění námítky bez řádného odůvodnění.*
- *Jaká byla podání stěžovatele z hlediska přiměřenosti délky, věcnosti, srozumitelnosti, úplnosti apod.?*
- *Dopustil se jednání obsaženého v předchozích otázkách této části některý jiný účastník řízení? Pokud ano, specifikujte jeho jednání a uveďte, jaké kroky učinil správní orgán k tomu, aby zabránil takto vzniklým průtahům?*
- *Uplatnil stěžovatel jakýkoliv z nástrojů obrany proti průtahům v řízení? Např. opatření proti nečinnosti dle § 80 správního řádu či návrh na určení lhůty k provedení úkonů dle § 174a zákona o soudech a soudcích.*

c) počet stupňů správních a soudních orgánů, na nichž byla věc projednávána

Pozn. sem patří nejen celkový počet zaangażovaných stupňů správně-soudní soustavy, ale rovněž počínání správních orgánů v průběhu řízení. Dle stanoviska Nejvyššího soudu by správní orgány a soudy měly přednostně vyřizovat řízení, jejichž účastníci jsou vyššího věku nebo vážně zdravotně znevýhodnění.

- *Na kolika stupních správních či soudních orgánů řízení probíhalo?* Ministerstvo a pan ministr jsou dva odlišné stupně řízení.
- *Bylo řízení přerušeno z důvodu existence jiného řízení?* Např. soudy v jiném řízení rozhodovaly o otázce, která měla pro správní řízení význam
- *Došlo v řízení k nějaké nečinnosti správního orgánu a případně proč?*
- *Došlo u ostatních účastníků ke vzniku právního nástupnictví či jiné změně subjektů, které by vyvolaly např. potřebu opakovat úkony či dodatečně poskytovat informace?*
- *Byl správní orgán vedoucí řízení v rozhodné době mimořádně vytížen?* Na přetíženost správního orgánu lze brát zřetel jen při splnění dvou podmínek – přetížení bylo nepředvídatelné a zároveň správní orgán učinil nezbytné kroky k nápravě tohoto stavu – tyto skutečnosti je třeba tvrdit a prokázat
- *Byl v předmětném řízení některý z účastníků vyššího věku či vážně zdravotně znevýhodněn? Případně musel správní orgán přednostně vyřizovat jiná řízení z těchto důvodů?*

d) význam řízení pro účastníka

Pozn. obvykle lze částku snížit o 10 %, je-li účastníkem právníká osoba, rovněž lze zvažovat snahu o snížení částky z důvodu nižší závažnosti správního řízení, než je řízení soudní.

- *Co přesně bylo předmětem řízení? Pokud jím bylo rovněž finanční plnění, uveďte jeho přesnou výši a označte subjekty, mezi nimiž mělo k plnění dojít.*
- *Stručně popište konkrétní okolnosti daného případu, které mohou mít vliv na význam řízení pro účastníka?*
- *Dotýkalo se řízení některého z předmětů dále uvedených?* Hrozící či probíhající omezení osobní svobody účastníka, řízení o právu na ochranu osobnosti, řízení o rodinném stavu (zejména péče o nezletilé, výživné apod.), řízení ve věcech osobního stavu, pracovněprávní spory a řízení o poskytnutí plnění ze strany státu, jako jsou sociální dávky, důchody apod.
- *Rozhodnutí v řízení mělo deklaratorní nebo konstitutivní povahu?*
- *Jakou formu mělo účastenství stěžovatele ve smyslu § 27 správního řádu?*
- *Vystupoval stěžovatel na „jedné straně“ jako účastník osamocen či bylo v řízení více osob se shodnými zájmy (např. spoluvlastníci nemovitosti, rodina)? Pokud bylo více účastníků na jedné straně, uveďte jejich vzájemné vztahy.*
- *Pokud lze vyčíslit dopady řízení na stěžovatele, uveďte tuto částku a popište způsob vzniku dopadů.*